

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyantha, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Pestis

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97211](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97211)

PHILOSOPHICÆ SENTENTIÆ.

Perturbationes appello, vt cupiditatem, vt iram, vt exandescen- am, timorem, audaciam, vt inuidiam, gaudium, amicitiam vel odi- um, desiderium, amulationem, misericordiam, & omnino ea om- nia, quæ vel voluptas consequitur, vel dolor. *Aristot. libro 2. Ethicor. cap. 3.*

Perturbationes quidem nec virtutes sunt, nec vitia: propterea quod ex perturbationibus nec probi, nec improbi nominantur: ex virtutibus & vitiis nominantur: quodque perturbationes nobis nec laudi, nec vitio. *ibid.*

Difficile factum est hanc perturbationem euellere omnino quæ penitus in vita implicata insidet. *Lib. 2. Ethic. c. 3.*

Videntur omnes animi perturbationes cum corpore coherere: vt ira, vt elementia, vt metus, vt misericordia, vt audacia; præterea gaudium, amor, & tædium. *Lib. 1. de animo, c. 1. T. 14.*

Perturbationes rationes sunt, & formæ cum materia coniunctæ. *ibid.*

Dicemus animi perturbationes esse, quæ à materia animalium, quam natura dedit, abesse non possunt. *ibid. T. 18.*

In perturbationibus iisdem rebus omnibus; quæ in perturbationibus versantur, mediocritates reperiuntur. *Lib. 2. Ethicor. c. 7.*

Quidam quia nihil se neque rationem consulerunt, à perturbatione rapiuntur. Nonnulli enī, quemadmodum qui se prius ad tranquillitatem confirmant, non titillantur: sic cum senserint & prouiderint, excitarintque se & rationem: nunquam à perturbatione vincuntur, siue sensum suauitate quadam demulceat, siue asperitate quadam deterreat. *Ethicor. l. 7. c. 7.*

Non omni ætati, sed pueritiæ copuenit perturbatio. *Lib. 4. Ethic. cap. 9.*

Non omni actioni & perturbationi modus adhiberi & apponi potest. Sunt enim quedam, quæ ita in nomine uo uinosa declarari videntur: vt maleuolentia, vt imprudentia, vt inuidia: & in factis, vt adulterium, furtum, cædes. *Ethic. l. 2. c. 6.*

Omnis perturbatio amplificata è statu suo naturam dimouet. *Topicor. l. 6. c. 3. 31.*

Et potius ignoscendum est, qui perturbationes sequitur naturalis. *Ethic. l. 7. c. 6.*

Omnia plerumque quæ absunt, vehementius hominum mentes perturbant. *Cas. lib. 7. de bello Gall.*

SIMILITUDO.

Basilij. Vt in speculo non repurgato, imaginum species videri non possunt, sic animus perturbationibus, quæ carnis sensu suggeruntur, obtenebratur, Spiritus sancti illustrationem recipere non potest. *Apud Antonium in Melissa part. 2. serm. 77.*

Vide tit. de Affectibus.

Pestis,

DEFINITIO ET ETYMOLOGIA.

Pestis, *pestis*, *ἄσθῆ*. Heb. *Deber*, *Psalm. 91. 6. Ose. 13. 14.* à verbo *Dabar*, quod in 3. coniugatione habet *deber*. Subuertit, *Psalm. 18. 48. & Psalm. 47. 4.* Pestis certe subuertit omnia. Est venenosis quidam vapor in aere conceptus, vitali inimicus spiritui: non quod propter elementarem aliquam qualitatem sibi contrarietur, sed specifica quadam proprietate, non tamen vt secundum formam sit veneni, nam omnes interficeret: sed vt quæ facile in veneni naturam trans- eat. *Ficin. in Epidem. antidoto, c. 1.*

LOCI BIBLICI.

Pestilentia ob Dei contemptum immittitur. *Leuit. 26. Vers. 23. Deut. 28. 21.* pestilentia in Israele ob Dauidis facinus fœuit. *2. Sam. 24. 15. 1. Paral. 21. 14.*

SENTENTIÆ PHILOSOPHICÆ

Pestis tempore fuge cito, procul, tarde reuertaris. *Ficin. Epidemia- rum antidoto cap. 1.*

Pestis vapor venenosus corpori humano solum applicatur, in quod apti ad febres exant humores, vt quid ad putredinem & inflammationem sunt dispositi, nam si vitalis spiritus eo est potentior, expellit procul à se: si debilior fugit eundem, suum veluti contrariū opus, ideo est ex visu aërem, humores & cor corrigere, purgare, & roborare. *Ficin. in Epidemiar. antidoto, cap. 1.*

Pestis vapor cum veneni iam suscipit naturam, calcis vel arsenici qualitatem recipit, cuius effectus est putrefacere, rōdere ardere in- tus, & extra, quibus affectibus potissimum interitus omni qua pos- sumus industria resistendum est. *ibid.*

Pestis vapor accenditur, vbi maior est naturæ similitudo, & in corpore recementis pleno, cum scendis nris & extra vaporibus, & in cibis humoribusque superfluis, ad inflammationemque, & pu-

treddinem aptis, & vbi calida est materia & humida, vt in bilis- bilitarum: & in corpore passionibus animæ detentis. *ibid.*

Pestis vapor omnem maculare potest humorem, vt phlegma, sanguinem, secundo choleram, tertio phlegma, quartum bilis- sium: ideo prius sanguinei huic periculo subiciuntur, quæ sunt rici, postea phlegmatici, postmodum melancholici, quæ sunt gibus & ficus ad inflammationem & putredinem impo- sitrifitos habet meatus. *ibid.*

Pestis vapor creatur in aere, vniuersalis pestis tempore liginis quibusdam constellationibus, præsertim ex Martis & Saturno in signis humanis coniunctione, ex luminarum motu in his locis grassatur quæ ascendente suum ob prædictum aspectus infortunatum habent. In particularibus pestibus ventis, & malignis lacunarum: & cloacarum vaporibus ex terra motibus. Sed semper in aere crasso & paludoso, & fœcido regnat: cum ad aërem subtilem extenditur, per locos intrinseci. At citius, & frequentius in aëre crasso, & humido aere regnat. *Ficin. in Epidem. antidoto, cap. 1.*

Pestis quæ hominibus est venenum, non ideo est alia a venenis, quibus mortis causa propter coelestium signorum ætatem, & ceterum diuersitatem. *ibid.*

Pestis signa sunt nonnulla, id est febris continua, & manifesta declinatione, cum magna anhelitus, & præsertim, cum repentina pulsus debilitate, cum vniuersali corpore mine, præcipue capitis phrenesi, anxietate, bus, & odoribus maculis pluribus in locis cum vna turbida crassa, & putredine torum, quæ tamen signa interdum fallunt. *Ficin. in Epidem. antidoto, cap. 4.*

Pestis tempore pueri vermium infirmitate laborant, quia diei possunt infecti, quia est materia ad pestem aptissima. *ibid.*

Pestis tempore omnis infirmitas in pestilentiam transire potest, præsertim febres fortiores & continuæ: Vnde nonnulli præter pestem apparet, quod si alia apparet, pestis citius. *Epidem. antidoto, c. 4.*

Pestis vapor cum multo tempore in aere durat, aqua, & fructus inficit. Ideo rucius est aquam coquere, vel ferrum conficere, & cum ea vinum lyncipare, quia fumum exhalat, uenit his temporibus purum. *Ficin. in Epidem. antidoto, c. 4.*

Pestis laborantes omnes in principio aliquantulum tendere videntur, quia natura in principio omnes in non ligit vires. *ibid.*

Pestis tempore abstinendum est à rebus inflammantibus, & nimis, quia facilius ad venenum suscipiendum dispositi, & citius ob opilationem, & putrefactionem. *Ficin. in Epidem. antidoto, cap. 5.*

Pestis tempore vitanda sunt quæ extra nos facile corrumunt, vt pices, lac, fructus omnes, vitendum acetosis, acris, & acris. *ibid.*

Pestis tempore vitale est nisi calor offendat, primo in cibis, & nuce cum sale, & post cibum semina coarctata, & in cibo sumere sandalorum ruborum vnciam dimidiam, & namomi electi drachmas tres, & dimidiam, croci dimidiam, & his puluere omnibus superperfo cibum rucum, & superfluitatibus, ignem mane adeas, odoribus domum suffragare, & vestimenta, & odora theriacam, citrum, & zedairam. *Ficin. in Epidem. antidoto, c. 5.*

Pestis tempore cauendum est à rebus nimium fugantibus, & rantiibus, aut aquosum, grossum, turbidum, & à quocumque macho nocente. *Ficin. in Epidem. antidoto, c. 5.*

Pestis tempore ab hominum turbæ te femouere, præsertim existens ieiunius, & aërem nimis calidum declinare. *ibid.*

Pestis tempore abluere sepe os & manus aceto, & aliquando potente, & vitere odoribus frigidis cum calidistemperatis, vt vniuersi gidi prædominantur, & super hæc omnia aqualia parit per se cetum rosaceum album, aquam rosarum cum vino albo potum, cum modico Zedairæ: vel croci: citri, & de hac aqua potum, & manus & faciem ea lauato. *Ficin. in Epidemiarum antidoto, cap. 5.*

Pestis tempore Doctores nonnulli danti cetero similitudo pueri recens emissam: & lixiuuium detur pro remedio multo acuto. *ibid.*

Pestis tempore theriaca vtilissima est: accipitur bis in hebdomada post cibum horis nouem, & ante horis sex, vel septem: potest drachmam vnam, alii dimidiam vel vnum scrupulum, calidum tempore post sumptam theriacam bibant qui calidi sunt tempore tertiam partem Scyphi aquæ rosarum cum modico aceto coarctata alterius complexionis, & alio tempore cum vino albo potum, cum aqua Scabiosæ & melissæ: & loco theriacæ sumi potest melleo datum. Aliis diebus fume pilulas contra morbum, & az Amari, & Auerores, qui vitur aloë, mirrha & croco, nunquam potest turpeste. *Ficin. in Epidem. antidoto, c. 6.*

tempore sanguine extrahendus est sanguis ex basilica
non excedendo pondus libræ. *M. Vicin. in Epidem. antidot.*

tempore civitatum gubernatores suffumigationes ex iuni-
theribentina, & thure manè & sero ante portas qua-
damorum & ædium faciant, statim enim ex eo loco pestis
Ficin. in Epidem. antidot. cap. 6.

tempore purificantur communiter homines spatio qua-
dratum, domus & lignamenta in viginti diebus, vestes &
Ficin. in Epidem. antidot. cap. 25.

De peste latissime sæviente. **DIAE. XCII.**
Francisci Petrarchæ.
METVS.

§ SIMILITUDO.
Araxerxi regi. Morbus, qui nomine appellatur pestis, nostrum
crecerunt: & cum plura sæpius fecissemus, remedium nul-
latentius est datum. Quare & omnino rogamus, vt ali quod ad-

umentum nobis quamprimum transmittas, siue ex his que natura
habentur, siue arte proveniunt, siue cuiusvis hominis peritia, quæ
morbus hic curari queat. Transmittas igitur quamprimum potes,
atque quantum potes hunc morbum coercere, qua in re nec im-
pense, nec muneribus parcas. Nam per totum longe serpit, crassum
quendam ac grauem spiritum. Et cum hostem, feram bestiam ha-
beamus, non pugnando expugnatur. Quippe pecora interimit, &
plurimos ita inficit, vt nulla cura sanari possint atque rei in diem
acerbiora iaculando immittit. *In epist. ad Hippoc. med. fol. 65.*

Vide Morbus, & Medicus.

Petitio.

§ BIBLICI LOCI.

Petitiones, siue postulationes nostræ ad Deum, & eius voluntatē
verbo suo patefacta, concipi debent. *I. Ioan. 5. v. 14.* Petitiones & ora-
tiones fidelium non vana. *1. Sam. 7. v. 8. 1. Reg. 17. 1. 2. Reg. 1. 10. & 4.*
v. 32. 33. 35. & 19. & 4. 20. Job. 42. 8. Psal. 3. 5. & 4. v. 2. 4. & 10. 17. & 22.
25. & 30. 3. & 31. 30. & 34. 20. 5. 18. & 38. 16. & 40. 2. & 55. 17. & 69. 34.
& 77. 8. 2. 3. & 79. 8. & 80. & 85. 7. 9. & 91. 15. & 99. 6. & 102. v. 18. &
118. 5. & 120. 1. & 138. 3. & 141. 1. & 145. 29. Proverb. 15. 29. & 16. 30. 19. &
37. v. 2. 2. 1. & 38. 5. & 49. 8. & 58. 9. & 65. 24. Ierem. 29. 12. & 33. 3. Dan.
2. 19. Ioan. 2. 3. Zach. 10. 6. & 12. 1. Matth. 7. 8. & 18. 19. & 21. 22. Marc.
11. 24. Luc. 18. 7. 1. Ioan. 9. 31. & 14. v. 13. 14. & 15. 7. & 16. 23. Act. 4. 31. & 7.
34. & 10. 4. & 16. 25. 26. 1. Pet. 3. 11. & 1. 5. & 5. v. 7. 18. 1. Ioan. 3. 22. & 5.
v. 14. 15.

Exempla. Moyses, *Exod. 17. 9. 11. 13. 15.* Samuel, *1. Sam. 7. v. 8. 9. 10.*
Elias. 1. Reg. 17. 12. Reg. 1. v. 10. 11. Eccles. 4. 8. 3. & 5. v. 16. 17. Euiæus. 4.
v. 33. Ezechias. 19. v. 3. 4. & 1. Job. 42. 8. David. Psal. 3. 5. & 4. v. 2.
& 10. 17. & 18. 7. & 22. 25. & 30. 3. & 31. 32. & 34. 3. & 40. 2. & 77. & 118.
5. & 150. 1. Iherosol. Psal. 99. 7. Ionas. Ion. 2. 3. Paulus & Silas. Act. 16.
v. 25. 26.

Vide Precer, Precatio.

§ PATRV M SENTENTIAE.

Quum aliquid aliquando tardius dat Deus, commendat dona;
non negat. Desiderata dum dulcius obtinentur, cito autem data vile-
sunt. Petre, quare ista petendo & querendo crescas vt capias. Ser-
uati tibi Deus, quod non vult cito dare, vt tu discas magna magis de-
siderare. *Aug. de Serb. Dom. c. 1.*

Male viurus eo, quod vult accipere, Deo potius miserante non
accipit: proinde si hæc ab illo petuntur, vnde homo læditur exaudiri;
magis merendum est, ne quod postulat non dare propitius det
iratus. *In Ioan. c. 14.*

Sæpe vox nostra eo perficitur, quo differtur, & quum superficiei
tenus petitio negligitur, vota nostra altius in cogitationum radice
solidantur: sic & semina messium in gelu pressa solidantur: & quo ad
superficiem tardius exeunt, eo ad frugem multipliciora confur-
gant. *Greg. lib. 1. c. 1.*

Desideria vtique nostra dilacione extenduntur, vt proficiant, vt
ad hoc quod percipitur sunt, & malefiant: excitantur in certami-
ne, vt maioribus emulentur præmiis. In retributione labor pro-
trahitur pugna, vt crescat corona victoria. *Ibid.*

Quum is, qui displicet, ad intercedendum mittitur, irati animus
ad deteriora prouocatur. *In psal.*

Non impetrat ad Deo bonum, quod postulat, qui eius legi non obedi-
t. Si enim id quod Deus præcipit, facimus, id quod petimus sine
dubio, obtinebimus. *Ibid. lib. 3. de sum. bon.*

Petentis negligentia deprehenditur, vbi de dantis misericordia
non dubitatur. *Chrysost. in Matth.*

Supplicatio est, quando desiderium mentis cum magna deu-
otione exprimitur. *Hugo.*

Iustum est, vt iugiter rogetur, qui si non petatur, ostenditur.
Cass. in Psal.

§ POETICÆ SENTENTIAE.

Plaut. Amph.
Iustam rem & facilem esse oratam a nobis volo:
Nam iuste a iusto iustus sum orator datur.

Plaut. Pseud.
Stultus haud scimus frustra se simus, cum quod cupieter datur
Petimus nobis, quasi quid in rem sit, postimus noscere.

Cert. & amittimus, dum incerti a petimus, at que hoc ement
In labore at que sit dolere vt mors obrepit incertum.

Quid. 1. Pont. 9.
Ah! nimium est, quod amice petis, moderatius opta:
Et voti, quæso, contra te vela tuæ.

Mart. 2.
Durum est, Sexte, negare, cum rogeris,
Quanto durius, antequam rogeris?

PPPP 4 Ouid.